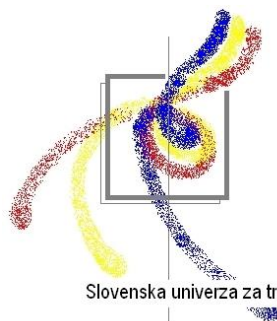




Obred v skupini Novinarji. Leto 1986



Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje

V izobraževanju starejših odraslih je pomembno izobraževanje, a enako pomembni so odnosi

Okoliščine za razvoj toplih, motivirajočih medsebojnih odnosov v skupini oblikujemo vsi; UTŽO z svojo podobo, organiziranostjo in delovanjem, prostovoljci, zaposleni na UTŽO, predvsem pa mentorji v študijskih skupinah. Odnosi med mentorjem in študenti se pričnejo graditi že tisti dan, ko se mentor prvič sreča s študenti. Pričaka jih v predavalnici, pristopi k vsakemu posebej, se predstavi "Moje ime je Peter Novak in mi bomo skupaj vsaj leto dni«. Z njimi poklepeta o njih samih. In ker se odnosi rojevajo takrat, ko pričnemo graditi medsebojno zaupanje, mentor mimogrede pove še nekaj stvari o sebi in svojih občutkih in interpretira občutke svojih prihodnjih študentov.¹ "Upam, da se ne počutite nelagodno, če pa se, pa je to povsem naravno, ker ne veste, kako se boste znašli v skupini. Pa bo kmalu bolje! Tudi jaz imam vsakokrat tremo«.

Mentor poskrbi tudi za solidarnostne odnose v skupini. Mentor, ki vsaj enkrat študentom v predavalnico prinese, denimo, šopke travniškega cvetja, tako poskrbi, da se prično razvijati takšni odnosi v skupini.² Kasneje se bo že našel kdo, ki bo v mislih na sošolce in mentorja storil kaj podobnega. Če koga ni na srečanje, mentor povpraša po njem, ga pokliče po telefonu, poroča o tem, kaj je zvedel, skupini. Če se komu v skupini zgodi kaj hudega, mentor skupino navede na to, da s sošolcem čuti in sodeluje«

¹Rogers, C.: Kako postati ličnost, Nolit, Beograd, 1985.

²Vendarle pa v študijskih skupinah starejših obstoja nevarnost, da kasneje druženje postane privlačnejše od učenja samega. Mentor je odgovoren za to, da se to ne zgodi. Učni cilji morajo biti toliko privlačni, da si jih študenti želijo doseči. Pa tudi občutek prehojene poti mora biti prisoten.

Študijska skupina šteje najmanj šest do največ dvanajst članov (študijski krožek), čeprav velja, da že tri osebe lahko tvorijo skupino. Vsekakor, v tako majhni skupini so odnosi močno osebni. Vsakdo spozna vsakogar in vsakdo ima priložnost odzvati se na drugega. Sedimo vsi skupaj v zaključenem krogu. Pogovarjamo se vsi, čeprav naj mentor vendarle ostane v središču pozornosti. Nekatere dejavnosti prenese mentor na dvojice, ki so lahko zmeraj iste, lahko pa jih mentor tudi menjava, da vsakdo dobro spozna vsakogar. Mentor se trudi, da vzbudi zaupanje, to pa pomeni, da uvede vrsto dejavnosti, v katerih študentje lahko razkrijejo sebe, svoja stališča, čustva, uporabijo svoje znanje in izkušnje.³ Na takšno razkrivanje se mentor odziva, seveda ne z besedami kot so "zelo dobro, pravilno" ipd., kot jih pogosto srečujemo pri učiteljih, marveč bolj z nasmeškom, kretnjami in tako da si zapomni, kaj so študenti rekli ali naredili. Njihove bežne povedi kasneje asociativno vključi v pogovor. « No, kot je včeraj dejala Maša...
4

Med dvema srečanjema naj študenti opravijo naloge, tudi zato, da jim študijska tema napolni življenje zunaj predavalniških zidov, tudi zato, da se srečujejo med seboj in se skupaj učijo. Vse naloge mentor skrbno pregleda, doda nujne popravke (ne z rdečim svinčnikom!), predvsem pa razmišljanja na koncu naloge. V razmišljanjih se zmeraj odzove, na tisto, kar so študenti povedali. Nikoli ne daje sodb, ocen. Samo odziva se. Na francoskih fakultetah je v navadi, da profesor pisne izdelke opremi z analitičnimi oznakami, ki študentu pomagajo razmisliti o utemeljenosti tega, kar je napisal. Na koncu običajno sledi tolmačenje, v katerem učitelj naniza vse slabosti, potem pa zaključi z nečem pozitivnim, kar deluje podkrepiljujoče na študenta. Vendar ob analizi je potrebno tudi "vrednotenje". Študentom mentor v par stavkih pove kaj njihovo razmišljanje pomeni za njih same, za druge, zanj samega.

Gradnja skupnosti zahteva tudi obrede, zunanje simbole, preverjanje v očeh javnosti. Kadar skupina svoje učenje zaključi z delom za skupnost (razstava, predstavitev raziskave, nastanek zbornika, koncert, itd), se skupnost utrdi in s tem se tlakuje pot nadaljnemu še boljšemu učenju.

³Pripovedovati o sebi drugim, pomeni graditi odnose, ki temeljijo na zaupanju. Takšne odnose spodbudi mentor sam tako, da že na samem začetku pove o sebi kaj osebnega.

⁴ Na splošno, lahko samo tisti, ki so pozorni na nas, podkrepijo naše obnašanje. Pozornost nekoga, ki je posebno pripravljen podkrepiti naše obnašanje - kot so to starši, učitelj ali nam draga oseba - predstavlja posebej dobro posplošeno podkrepitev, po drugi strani pa sproži v nas posebno močno zahtevo po pozornosti". Skinner, B. F.: *Science and Human Behaviour*, Macmillan, New York, 1953 (v: Wheldall, K.: *Društveno ponašanje*, Nolit, Beograd, 1979, str. 45).

Potrebni so odnosi zaupanja. Odnosov pa ni moč graditi zgolj z uporabo tehnik, čeprav poznavanje teh ni zanemarljivo. Mentor ve, da, podobno kot igralec k občinstvu, k študentom ne more priti čemerem, nerazpoložen, da mora svoje težave pustiti pred vrati in vstopiti mednje, kot da je to zanj najlepša in najpomembnejša stvar tistega dne, kot da je to zanj zmeraj drugačen, neponovljiv dogodek.⁵ Tako običajno mentor privihra skozi vrata, pogleda vse naokrog nasmejane obraze in jih nagovori, glasno, jasno in predvsem radostno.

Nasvidenje prihodnjič.

Dušana Findeisen

⁵Nasploh so moje izkušnje pokazale, da mora učitelj dajati posameznikom pa tudi skupini občutek, da so edinstveni, drugačni, neponovljivi. Pogosto to tudi posredno želijo zvedeti, slišati; še posebej takrat, ko občutijo, da rastejo, se razvijajo, dosegajo uspehe, se dobro počutijo.